

POSTANOWIENIE

Dnia 20 lutego 2023 r.

Sąd Najwyższy w składzie:

SSN Małgorzata Manowska

w sprawie z powództwa A. S. i R. S.
przeciwko Bankowi spółce akcyjnej w W.
o ustalenie i zapłatę,
na posiedzeniu niejawnym 20 lutego 2023 r. w Izbie Cywilnej w Warszawie,
na skutek skargi kasacyjnej pozwanej
od wyroku Sądu Apelacyjnego w Szczecinie
z 7 czerwca 2022 r., sygn. akt I ACa 213/22,

- 1. odmawia przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania,**
- 2. zasądza od Banku spółki akcyjnej w W. na rzecz A. S. i R. S. kwoty po 2700 (dwa tysiące siedemset) złotych na rzecz każdego z powodów z tytułu zwrotu kosztów postępowania kasacyjnego.**

UZASADNIENIE

Wyrokiem z 22 grudnia 2021 r. Sąd Okręgowy w Szczecinie stwierdził, że umowa o kredyt hipoteczny nr [...] indeksowany kursem CHF, zawarta w dniu 8 grudnia 2008 r. między A. S. i R. S. a pozwanym Bankiem spółką akcyjną z siedzibą w W. jest nieważna; zasądził od pozwanego na rzecz powodów solidarnych kwotę 320 131,99 zł wraz z ustawowymi odsetkami za opóźnienie od dnia 27 października 2020 r. do dnia zapłaty.

Na skutek apelacji pozwanego wyrokiem z 7 czerwca 2022 r. Sąd Apelacyjny w Szczecinie zmienił zaskarżony wyrok w ten sposób, że w punktach drugim i trzecim wyeliminował słowo „solidarnie” i dodał na końcu tych rozstrzygnięć zastrzeżenie „przy czym spełnienie świadczenia na rzecz jednego z powodów

zwalnia pozwanego od świadczenia na rzecz drugiego z nich; dodał punkt czwarty: oddała powództwo o zapłatę w pozostałym zakresie oraz oddalił apelację pozwanego w pozostałej części.

Od wyroku Sądu drugiej instancji skargę kasacyjną wniósł pozwany, wskazując na występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego: czy wykładnia celowościowa przepisów art. 496 k.c. w zw. z art. 497 k.c. powoduje, że w ramach przysługującym bankom uprawnień m.in. dotyczących ochrony roszczenia o zwrot wykorzystanego przez kredytobiorców kapitału kredytu powstałych w następstwie wyroku zasądzającego od banku na rzecz kredytobiorców zwrot świadczeń spełnionych na podstawie nieważnej umowy kredytu dopuszczalne jest podnoszenie przez banki w sporze z kredytobiorcami zarzutów zatrzymania, a tym samym czy skorzystanie z instytucji prawa zatrzymania jest zgodne z jego społeczno-gospodarczym przeznaczeniem w kontekście przepisu art. 5 k.c.?

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 398⁹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy przyjmuje skargę kasacyjną do rozpoznania, jeżeli w sprawie występuje istotne zagadnienie prawne, istnieje potrzeba wykładni przepisów prawnych budzących poważne wątpliwości lub wywołujących rozbieżności w orzecznictwie sądów, zachodzi nieważność postępowania lub skarga kasacyjna jest oczywiście uzasadniona. Nakładając na skarżącego obowiązek wskazania i uzasadnienia oznaczonej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania, ustawodawca zagwarantował, że skarga kasacyjna, jako nadzwyczajny środek zaskarżenia prawomocnych orzeczeń, będzie realizować funkcje publicznoprawne. Ograniczenie ilości przesłanek, wskazanych w art. 398⁹ § 1 k.p.c. ma zapewnić, że przyjęcie skargi kasacyjnej do rozpoznania ustrojowo i procesowo będzie uzasadnione jedynie w tych przypadkach, w których mogą być zrealizowane jej funkcje publicznoprawne, a skarga nie stanie się instrumentem wykorzystywanym w każdej jednostkowej sprawie. Ostatecznie, nie w każdej sprawie skarga kasacyjna może być przyjęta do rozpoznania. W przeciwnym razie Sąd Najwyższy stałby się, wbrew obowiązującym przepisom, sądem trzeciej instancji, a nie jest przecież jego zadaniem dokonywanie korekty

ewentualnych błędów w zakresie stosowania, czy też wykładni prawa, w każdej indywidualnej sprawie.

Istotnym zagadnieniem prawnym w rozumieniu art. 398⁹ § 1 pkt 1 k.p.c. jest zagadnienie nowe, nierozwiązane dotąd w orzecznictwie, którego rozstrzygnięcie może przyczynić się do rozwoju prawa. Odwołanie się do tej przesłanki przyjęcia skargi kasacyjnej do rozpoznania wymaga – jak wynika z orzecznictwa Sądu Najwyższego – sformułowania tego zagadnienia z przytoczeniem wiążących się z nim konkretnych przepisów prawnych oraz przedstawienia argumentów świadczących o rozbieżnych ocenach prawnych (zob. m.in. postanowienia SN: z 10 maja 2001 r., II CZ 35/01, OSNC 2002, nr 1, poz. 11; z 7 czerwca 2005 r., V CSK 3/05; z 25 maja 2021 r., II CSK 96/21). Występowanie w sprawie istotnego zagadnienia prawnego w zasadzie powinno spełniać wymagania stawiane zapytaniu przedstawianego przez sąd drugiej instancji w razie powstania poważnych wątpliwości (art. 390 § 1 k.p.c.), których nie można rozwiązać za pomocą powszechnie przyjętych reguł wykładni prawa (zob. np. postanowienia SN: z 24 października 2012 r., I PK 129/12; z 8 maja 2015 r., III CZP 16/15). Co więcej, przedstawione istotne zagadnienie nie może być pytaniem o trafność stanowiska Sądu Apelacyjnego wyrażonego w związku z rozstrzygnięciem konkretnej sprawy i polemiką ze stanowiskiem Sądów *meriti*, związaną z zastosowaniem konkretnych przepisów prawa.

Skarżący nie sformułował tak rozumianego zagadnienia prawnego. W istocie zagadnienie prawne wskazane przez skarżącego zostało odniesione do konkretnego rozstrzygnięcia, a skarżący nie wykazał bardziej ogólnego znaczenia tego zagadnienia.

Sąd drugiej instancji wskazał, że uwzględnienie zarzutu zatrzymania w niniejszej sprawie powodowałoby, istotne dodatkowe i nieuzasadnione interesem pozwanego utrudnienia dla konsumenta w celu uzyskania rzeczywistej ochrony jego prawa (wyegzekwowania wyroku). Konsument w celu uzyskania świadczenia od pozwanego musiałby najpierw zaoferować lub zabezpieczyć spełnienie świadczenia kondykcijnego wobec banku. Powodowie zatem w celu uzyskania zaspokojenia własnego roszczenia musiałaby poczynić dodatkowe działania dla

wykonania obowiązku zabezpieczanego przez uprawnienie retencyjne, co może zniechęcać konsumenta do podjęcia ochrony praw i utrudniać uzyskanie celu Dyrektywy 93/13 i jako takie popadać w sprzeczność z celem regulacji unijnej.

Ponadto Sąd Apelacyjny nie rozstrzygnął spornej w nauce kwestii, czy umowa kredytu jest umową wzajemną. Wskazał – w kontekście prawnym tworzonym przez normę art. 7 Dyrektywy 93/13 – na możliwość uzyskania przez pozwanego zaspokojenia swoich roszczeń w wyniku złożenia oświadczenia o potrąceniu bez potrzeby stosowania prawa retencyjnego, co wyłącza celowość wykonywania tego prawa, uzasadniając stanowisko o sprzeczności zarzutu ze społeczno-gospodarczym przeznaczeniem tego prawa (art. 5 k.c.).

Zastosowanie prawa zatrzymania ustawodawca ograniczył do określonych przypadków. Jednocześnie bank może skutecznie chronić się przed niewypłacalnością dłużnika korzystając właśnie z potrącenia.

W orzecznictwie podkreśla się, że prawo zatrzymania przekształca czasowo treść stosunku prawnego łączącego strony, wpływając na możliwość realizacji uprawnienia, co do którego druga strona zgłosiła zarzut zatrzymania w związku z przysługującym jej roszczeniem. Nie oznacza to jednak, że strona może podnieść zarzut zatrzymania dotyczącego jakiegokolwiek roszczenia, bez kontroli ze strony sądu (wyrok SN z 17 marca 2022 r., II CSKP 474/22, OSNC-ZD 2022, nr 4, poz. 44).

Dlatego pozwala to przyjąć, że skarżący nie miał na celu przedstawienia istotnego zagadnienia prawnego, a jedynie poddanie zaskarżanego orzeczenia kontroli kasacyjnej.

Z tych przyczyn Sąd Najwyższy odmówił przyjęcia skargi do rozpoznania na podstawie art. 398⁹ § 2 k.p.c. O kosztach postępowania rozstrzygnięto stosownie do art. 98 § 1 i 3 i art. 108 § 1 w zw. z art. 391 § 1 i art. 398²¹ k.p.c.

